

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.41.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 14693 Pani Poseł Joanny Borowiak wraz z grupą posłów, w sprawie braku odpowiedniego dostępu pacjentów chorych onkologicznie do orzeczeń wydawanych przez lekarzy orzeczników ZUS, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Wydawanie orzeczeń lekarskich stanowi jedno z ustawowych zadań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS). Orzeczenia wydawane przez lekarzy orzekających w ZUS są podstawą przyznawania świadczeń z ubezpieczeń społecznych lub innych świadczeń wypłacanych przez ten organ. Aktualnie orzecznictwo lekarskie jest w zakładzie realizowane przez lekarzy orzeczników i komisje lekarskie.

Lekarze orzecznicy działają w 38 z 43 oddziałów ZUS, a komisje lekarskie w 16 oddziałach. Od dłuższego czasu utrzymują się znaczne niedobory w zatrudnieniu lekarzy orzecznictwa lekarskiego, co bezpośrednio wpływa na efektywność realizacji ustawowych zadań Zakładu, związanych z wydawaniem orzeczeń oraz z kontrolą orzecznictwa o czasowej niezdolności do pracy. W efekcie w wielu oddziałach czas oczekiwania na wydanie orzeczenia, a tym samym ustalenie uprawnień do świadczenia jest wydłużony. Z danych wynika, że wg stanu na 31 grudnia 2025 r. ZUS zatrudnia 652 lekarzy, w łącznym wymiarze 503,7 etatu, a 384 etaty lekarzy są nieobsadzone (43% z przewidzianych w planie zatrudnienia). Średnia wieku lekarzy orzeczników ZUS jest coraz wyższa - ponad 60% kadry medycznej to osoby w wieku powyżej 60 r.ż., a liczba zatrudnionych lekarzy zmniejsza się od wielu lat (w okresie 2016 – 2024 r. o 237 etatów, tj. o 31%).

Opisana sytuacja skutkuje tym, że w wielu oddziałach ZUS czas oczekiwania na wydanie orzeczenia, a tym samym ustalenie uprawnień do świadczeń, jest wydłużony. Przepisy nie określały jak dotąd terminu, w jakim wniosek o wydanie orzeczenia przez lekarza orzecznika albo komisję lekarską powinien zostać rozpatrzony, a jedynie termin na wydanie decyzji w sprawie świadczeń. W wewnętrznych aktach prawnych, w ramach systemu pomiaru realizacji zadań w oddziałach ZUS, przyjęto m.in. wskaźnik dotyczący terminowości wydawania orzeczeń w czasie do 45 dni. Mimo niepełnej obsady etatowej lekarzy orzeczników, w III kwartale 2025 r. średnio ok. 77% wniosków (w skali w kraju) o wydanie orzeczenia przez lekarza orzecznika zostało rozpatrzonych przez ZUS w terminie do 45 dni (średni czas oczekiwania na wydanie orzeczenia przez lekarza orzecznika wynosił 35 dni).

W celu łagodzenia skutków związanych z niedoborami lekarzy orzekających ZUS podejmuje doraźne działania organizacyjne, mające zapewnić sprawną realizację jego zadań. Zwierzchni nadzór nad orzecznictwem lekarskim dla celów ubezpieczeń społecznych należy do zakresu działania Prezesa ZUS, niemniej Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pozyskuje bieżące informacje dotyczące terminowości wydawania orzeczeń w poszczególnych oddziałach. Na tej podstawie przygotowano nowelizację ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, której celem jest

m.in. rozwiązanie problemów kadrowych w orzecznictwie lekarskim w ZUS oraz zapewnienie terminowości wydawania orzeczeń lekarskich w ZUS. Prace te zostały podjęte już w styczniu 2024 r.

Wprowadzone ustawą z dnia 18 grudnia 2025 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2026 r. poz. 26) modyfikacje mają na celu wdrożenie rozwiązań zapewniających sprawną i efektywną realizację ustawowych zadań zakładu związanych z wydawaniem orzeczeń i kontrolą zaświadczeń lekarskich. Dotyczą one:

- 1) wprowadzenia kompleksowej i jednolitej regulacji zasad oraz trybu wydawania orzeczeń dla celów ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, innych świadczeń należących do właściwości ZUS oraz celów realizacji zadań zleconych ZUS na podstawie innych ustaw, a także kontroli orzecznictwa o czasowej niezdolności do pracy. Uregulowanie w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz w jej aktach wykonawczych zasad i trybu wydawania orzeczeń przyczyni się do:
 - a) standaryzacji postępowania orzeczniczego we wszystkich rodzajach spraw niezależnie od celu, dla którego orzeczenie jest wydawane,
 - b) zwiększenia przejrzystości regulacji prawnych w tym zakresie, wobec aktualnego rozproszenia i niejednolitego brzmienia przepisów w wielu aktach prawnych;
- 2) zmiany zasad zatrudniania, wynagradzania oraz kwalifikacji wymaganych od lekarzy orzekających w ZUS poprzez określenie warunków zatrudniania lekarzy na potrzeby orzecznictwa lekarskiego, które odpowiadają realiom współczesnego rynku pracy tej grupy zawodowej. W tym zakresie wprowadzono:
 - a) elastyczne formy współpracy stosowane w praktyce przez podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych – lekarze orzecznicy będą mogli wykonywać pracę, wedle wyboru, na podstawie umowy o pracę albo umowy o świadczenie usług,
 - b) regulacje, zgodnie z którymi zasady ustalania wynagrodzenia zasadniczego lekarzy orzecznictwa lekarskiego zatrudnionych na podstawie umowy o pracę określono w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz w rozporządzeniu, które zostanie wydane na podstawie przepisów tego aktu przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, przy czym w projekcie rozporządzenia załączonym do projektu ustawy przewidziano wzrost wynagrodzeń lekarzy orzeczników o ok. 25% w stosunku do stanu obecnego;
 - c) rozszerzenie kręgu lekarzy uprawnionych do podjęcia pracy lekarza orzecznika w ZUS o lekarzy nieposiadających specjalizacji, ale posiadających odpowiedni, długi staż pracy lub będących na zaawansowanym etapie szkolenia specjalizacyjnego;
- 3) możliwość wydawania orzeczeń w zakresie niezdolności do samodzielnej egzystencji przez pielęgniarki oraz orzeczeń w zakresie rehabilitacji leczniczej przez fizjoterapeutów;
- 4) zmiany struktury organizacyjnej orzecznictwa lekarskiego. Ustawa przewiduje konsolidację zadań związanych z wydawaniem orzeczeń oraz realizacją bezpośredniego nadzoru nad orzekaniem w terenowych jednostkach organizacyjnych ZUS. Daje to większe możliwości efektywnej organizacji pracy, w tym delegowania zadań między lekarzami oraz zapewnienia bezstronności wydającego orzeczenie. Jednocześnie, w celu uelastycznienia i usprawnienia pracy lekarza orzecznika, ustawa przewiduje wdrożenie nowego modelu organizacji pracy lekarza, w którym lekarz orzekający będzie wspierany przez asystenta medycznego w czynnościach technicznych i administracyjnych, związanych z przygotowaniem dokumentacji oraz wprowadzaniem danych do systemów

informatycznych w procesie wydawania orzeczenia. Umożliwi to lekarzowi skupienie się na kwestiach merytorycznych związanych z orzecznictwem, które wymagają specjalistycznej wiedzy medycznej.

Celem wskazanych zmian jest wdrożenie – m.in. poprzez dostosowanie warunków zatrudniania lekarzy orzecznictwa lekarskiego w ZUS do zmieniającego się rynku pracy – rozwiązań zapewniających efektywną realizację ustawowych zadań zakładu związanych z wydawaniem orzeczeń i kontrolą zaświadczeń lekarskich, w tym w szczególności – rozwiązanie problemu utrzymujących się braków kadrowych w ZUS, który przekłada się na przewlekłość prowadzonych postępowań orzeczniczych. Rozwiązania te wychodzą naprzeciw oczekiwaniom społecznym klientów ZUS, liczących na sprawne załatwianie ich spraw.

W kontekście problemów zidentyfikowanych w interpelacji trzeba zaznaczyć, że wprowadzone przez Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej regulacje przewidują ustanowienie ustawowego terminu na wydanie orzeczenia (30 dni) oraz środka ochrony przed przewlekłością postępowania orzeczniczego w postaci ponaglenia, które w przypadku przekroczenia terminu na wydanie orzeczenia będzie mogła wnieść do ZUS osoba zainteresowana.

Pragnę podkreślić, że z przykrością odnotowałem, że Państwo Posłowie – wbrew wyrażonym w piśmie oczekiwaniom dotyczącym podjęcia działań służących usprawnieniu funkcjonowania orzecznictwa lekarskiego w ZUS – nie zagłosowali za przyjęciem ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, która ma kluczowe znaczenie dla realizacji Państwa postulatów.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/